ԵՐԵՍՈՒՆՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Сергіевская ул., № 5.
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Խմբագրատան տելեֆոն № 253.

Խմբագրութիւն բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզվով

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.

Խմբագրատան տելեֆոն № 253.

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 11-ԻՆ, ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԺԱՄԸ 9-ԻՆ
Ի ՏԷՐ ՀԱՆԳԵԱՒ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՄԱՏԹԷՈՍ II.

Այսօր, դեկտեմբերի 12-ին, կիրակի, պատարագից յետոյ, Վանքի մայր եկեղեցում կը կատարվի հանդիսաւոր
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ Ի ՏԷՐ ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ ՎԵՀԱՓԱՌ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ հոգու փրկութեան համար:
Հոգեհանգստի սկիզբը ցերեկվայ ժամը 12-ին:

1383. 1—1 ԵՓՐԵՄ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՈՒՄ ԱՄԵՆԱԽՈՇՈՐ
Ծխախոտի գործարան Ա. Ն. ԲՈՂԴԱՆՈՎ և Ընկ.
Հիմնված է 1864 թ.
ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻՆ ակցիզային բանդերոլ է վերցված 11,567 ր. (բանւորների թիւը 27 հոգի)
ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆ վերցված է բանդերոլ 4.868,597 ր. 70 կ. (բանւորների թիւը 2200 հոգի)
Ֆաբրիկան իւրաքանչիւր տարի պատրաստում է այժմ
3.000.000.000 ՊԱՊԻՐՈՍ
(Երեք միլիարդ!!!)
և 4.200,000 ՖՈՒՆՏ ԾԽԱԽՈՏ
Թւանշանների այս համառօտ քաղուածքը ցոյց է տալիս մեր գործի խոշոր զարգացումը, որին հասել ենք մենք շնորհիւ միայն մեր արդիւնաբերութեան անգերազանցելի բարձր յատկութեան:
ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ՍՏԵՓԱՆ ՆԻԿԻՏԻՉ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ
(կ.) առ. ԹԻՖԼԻՍ, Բէբուտօվսկայա փող., № 37. 1357. 3—2

Ա Զ Դ
ՀԱՅՈՑ ԴՐԱՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԵՀԱՓԱՌ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՄԱՀՎԱՆ ԱՌԻԹՈՎ ամսիս 13-ի՝ երկուշաբթի օրվայ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ
ՅԵՏԱՁԳՎԱԾ Է
անորոշ ժամանակով:
1—1 1377. առ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ
Անդամակցական և կանդիդատական տոմսակները առաջիկայ 1911 թւականի վերաբերմամբ նորոգելու համար Ժողովարանի գրասենեակը բաց կը լինի ամեն օր ցերեկվայ ժամը 1-ից մինչև 2 ը և երեկոյեան ժամը 8-ից մինչև 11-ը:
Տոմսակները վերանորոգելու ժամանակամիջոցը լրանում է դեկտեմբերի 14-ին (§ 15 կանօնադր. Ժողով.):
(կ.) առ. 1315. 3—3

Թիֆլիսի Ժողովարան
Անդամների խորհուրդը ցանկանալով Ժողովարանի գրադարանի համար ձեռք բերել
3,000 ՌՈՒԲԼՈՒ ԳՐՔԵՐ,
հրաւիրում է այն անձերին, որոնք կը կամենան ստանձնել այդ պատուէրը, յայտարարութիւն ներկայացնել Ժողովարանի գրասենեակին ոչ ուշ քան մինչև ներկայ դեկտեմբերի 17-ը: Ժողովարանի գրասենեակը բաց է ամեն օր՝ երեկոյեան ժամը 8-ից մինչև 10-ը:
առ. 1382. 1—1

Թիֆլիսի Ժողովարան
(Ձմեռային շինութիւն)
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹՆԵՐ
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ օրերը՝ հայոց ներկայացում, զինւորական երաժշտական խումբ, սազանդար և ՊԱՐԵՐ:
ՇԱԲԱԹ օրերը՝ սազանդար:
ԿԻՐԱԿԻ օրերը՝ սինեմատօգրաֆ:
Հիւրերը մուտքի համար վճարում են՝ անդամների յանձնարարութեամբ՝ թէ կանայք և թէ տղամարդիկ—50-ական կոպ., իսկ ուսանողները՝ 25-ական կոպ.:
Երեկոյթների սկիզբը ժամը 8-ին:
(կ.) առ. 1148. 0—11

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴԵՂԱՏԱՆ ՄԹԵՐՔՆԵՐԻ
Ա Ռ Ե Ւ Տ Ր Ի
ԹԻՖԼԻՍ, ԲԱՔՈՒ, ԲԱԹՈՒՄ.
Adresse Télégraphique SANITAS
Адресъ телеграммъ САНИТАСЪ Тифлисъ
ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔԸ
ՄԻԽԱՅԼՕՎՍԿԻ ՊՐՈՍՊԵԿՏԻ ՎՐԱ
Ժողովարանի ամառային շինութեան շարքում:
Մշտական ունի զանազան առարկաներ տընտեսութեան վերաբերեալ,—
ՍԵՂԱՆԱՏԱՆ, ՏՈՒԱԼԷՏԻ, ԿՈՍՄԷՏԻԿԱՅԻ, ՊԱՐՖԻՒՄԵՐԱՅԻ, ԱԽՏԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ, ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉՈՒԹԵԱՆ և այլն: Նոյն գներով ինչպիսին ԵՐԵՒԱՆԵԱՆ ՀՐԱՊԱՐ. ՎՐԱ
1384. 1—1

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿ. „ՇՈՒԿԵՐՏ և ԿՈՄ.“ ԹԻՖԼԻՍԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ
Պետերբուրգի „ՍԻՄԷՆՍ և ՀԱԼՍԿԷ“ ռուսական էլեկտրօ-տեխնիկական գործարանների ակց. ընկ., Բեռլինի „ՍԻՄԷՆՍ և ՀԱԼՍԿԷ“ ակց. ընկ., Բեռլինի „ՍԻՄԷՆՍ ՇՈՒԿԵՐՏ-ՎԵՐԿԷ“ ակց. ընկ., Կոլոմնի մեքենագործական ընկ. եւ՝ եղբ. „ԿՐՕՍԼԷՅ“ անգլիական գործարանի ներկայացուցիչներ:

ՋԱՓՍԵՐԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ — ՀՈՍԱՆՔԱՉԱՓ, ամպերմէտրներ, վոլտմէտրներ և ամեն տեսակ հաշւեցոյց ապարատներ փոփոխվող և մշտական հոսանքի համար:

ԷԼԵԿՏՐՕ-ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ — „ՌԷՆՏԳԷՆԻ“ ապարատներ բոլոր պատկանելիքներով: Միւսորդ ապարատներ՝ ԿԱՈՒՍՏԻԿԻ, ԳԱԼՎԱՆԻԶԱՑԻԱՅԻ, ԷԼԵԿՏՐՕԼԻԶԻ-ԱՅԻ, ֆարադիզացիայի համար, եւ այլն:

ԱՎՏՕՄՕԲԻԼՆԵՐԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ — Ավտոմոբիլներ «ՊՐՕՏՕՍ», էլեկտրաշարժ և բենզինաշարժ: „Մոտորնի մակոյկներ“: Ավտոմոբիլային պատկանելիքներ:

ՇԱՐԺԻՉՆԵՐԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ — Ջերմային շարժիչներ „ԴԻԶԷԼԻ“— հում նաւթի, մազութի համար և այլն, միանգամայն ձեռնտու: Գազային շարժիչներ «ԳԻՒԼԴՆԷՐԻ», նաւթային, կերօսինային, գազային շարժիչներ „ԿՐՕՍԼԷՅԻ“:

ՊԱՀԵՍՏՈՒՄ կան՝ դինամօ-մեքենաներ, էլեկտրաշարժիչներ, հաղորդիչներ, զանազան տեսակ նիւթեղէններ էլեկտրական կառուցւածքների համար և այլն:
ՊՐԷՅՍ-ԿՈՒՐԱՆՏՆԵՐԸ և ՆԱԽԱՀԱՇԻՒՆԵՐԸ ուղարկվում են ըստ առաջին պահանջման:
Տելէֆօն № 533. Հասցէն հեռագիրների համար՝ Шукертъ, Тифлисъ.
№ 2. (կ.) (առ.) 432. 26—18

Отдаю въ АРЕНДУ
УЧАСТОКЪ ЗЕМЛИ
находящейся въ чертѣ гор. Тифлиса, размѣромъ въ 5 десятинъ, съ оросительной водой, старымъ садомъ и постройками. Участокъ расположенъ на наклонной къ ногу плоскости, годенъ для разведенія плодоваго сада, огородныхъ овощей, теплицъ, пчельника, птичьяго двора и пр. Объ условіяхъ узнать по Елизаветинской ул. д. № 94, квартира агронома Тимофеева.
(օ. մ.) առ. 1307. 3—2

Լոյս տեսան հայերէն թարգմանութեամբ
Լ. Ն. ՏՕԼՍՏՕՅԻ
խմբագրութեամբ կազմված հետևեալ գրքոյկները,
հրատարակութիւն «ԱՐՕՐ» ամսագրի.
1) «ԿՈՆՖՈՒՑԻՈՍ, չինական իմաստունը»: գինն է 7 կոպ.
2) «ՄԱՀՕՄԷՏԻ, արաբական մարգարէի, ասացուածները» գինն է 5 կոպ.
Դիմել՝ Թիֆլիս, «Գուտտենբերգ» գրավաճառանոցին և «ԱՐՕՐԻ» խմբագրութեան:
(օ. մ.) 5—2

ՄԱՏԹԷՈՍ ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

Մինչ երէկ առաւօտեան հայ հասարակութիւնը լրագիրներից գոհունակութեամբ և ուրախութեամբ տեղեկանում էր, որ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Մատթէոս II Իզմիրլեան բոլորովին առողջացել է, մինչդեռ՝ դեկտեմբերի 10-ին, երեկոյեան ժամը 9-ին Եփրեմ եպիսկոպոս հեռագիր էր ստանում դիւանապետ Բագրատ վարդապետից, թէ Նորին Վեհափառութիւնը բոլորովին առողջացել է, երէկ առաւօտ Էջմիածնից եկած նոր հեռագիրները գուժեցին, թէ Նորին Վեհափառութիւն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Մատթէոս II վախճանվել է առաւօտեան ժամը 9-ին սրտի կաթուածից:

Եւ այսպէս Հայոց Եկեղեցին նորից և շատ շուտով ընկղմվեց սուգի մէջ:

Եւ այսպէս Հայոց Հայրապետական Գահը նորից մնաց թափուր:

Եւ այսպէս հազիւ բոլորեց մէկ տարի, երբ Մատթէոս II իր ձեռքերի մէջ ընդունեց Հայոց Եկեղեցու կառավարութեան ղեկը, երբ սկսել էինք զգալ, որ այդ ղեկը կարող և ձեռնհաս անձի ձեռքումն է, երբ արդէն երևում էին նշանները, որ Լուսաւորչի Գահի վրա նստած է մի արժանաւոր յաջորդ, որ ջանում և աշխատում էր կարգի բերել, կանոնաւորել եկեղեցու և նրա հետ կապված կրթական, լուսաւորական, ազգային գործերի քայքայված և անկերպարան դրութիւնը—ահա այդ իսկ րոպէին մենք ստանում ենք նրա մահվան գոյժը:

Ոչ մի տարակոյս չը կայ, որ Մատթէոս II-ի մահվամբ Հայոց Եկեղեցին և հայ ժողովուրդը կրում են մի ծանր, անփոխարինելի կորուստ:

Մակար կաթողիկոսի սաստիկ պահպանողական և կղերական հայրապետութիւնից յետոյ, Խրիմեանի անխտեմ, օպօրտիւնիստ և երերուն հայրապետութիւնից յետոյ, տեղապահութեան անցողական շրջանից յետոյ, ամենայն հայոց կաթողիկոսական գահի վրա բազմեց մի անձն, որ այլևս չէր կամենում գործել իբրև բիւրօկրատ, ինչպէս Մակարը, և իբրև ինքնահաճ, կամայական ու անխտեմ, ինչպէս Խրիմեանը, այլ իբրև սահմանադրական և ժողովրդասէր Հայրապետ, համաձայն Հայոց Եկեղեցու ժողովրդական և համայնական սկզբունքների, որոշ ծրագրով և ուղղութեամբ:

Մատթէոս II ունէր և մշակել էր որոշ ծրագիր իր հայրապետական գործունէութեան համար: Նա նոր էր սկսել գործադրել այդ ծրագիրը, որի իրականացումից մեծապէս պէտք է օգտվէր թէ Հայոց Եկեղեցին և թէ ժողովուրդը, բայց անագորոյն մահը եկաւ կործանեց այդ ամենը և նորից մատնեց Եկեղեցին ու ազգային գործերը անկերպարան վիճակի:

Եթէ Մատթէոս II չը կարողացաւ աւելի շուտ իրագործել իր ծրագիրը, եթէ մենք չը կարողացանք փութով և ակներև տեսնել նրա շինարար ծրագրի արդիւնքները, դրա միակ պատճառն այն էր, որ հանգուցեալը դեռ կարճ միջոց գործեց Էջմիածնում, չէր գտնում աջակիցներ, նրա շրջապատը չէր տալիս այնպիսի տարրեր, որոնց օգնութեան և աջակցութեան վրա նա կարողանար յենվել և առաջ քշել իր ծրագիրը: Էջմիածինը այդ կողմից Մատթէոս II-ի համար մի անհիւրասէր և անբերրի հող էր:

Եւ Հայոց Եկեղեցին զրկվեց այսօր մի Հովւապետից, որից նա մեծամեծ բարիքներ և բարենորոգումներ էր ակնկալում:

«Մշակի» խմբագրութիւնը, որ քաջ ծանօթ էր հանգուցեալ Հայրապետի մտածած գործունէութեան ծրագրի հետ, այսօր անկեղծօրէն ողբում է հայ ժողովրդի հետ միասին ծանր կորուստը և մահը այն Հովւապետի, որի ընտրութեան համար նա այնքան աշխատանք և ջանքեր գործ դրեց:

Եւ մեզ մնում է միայն ցանկալ և մաղթել, որ Մատթէոս II ունենայ մի արժանաւոր յաջորդ, համակված նոյն ժողովրդասէր ոգով, նոյն անբասիր վարքով, նոյն փորձառութեամբ և հմտութեամբ, որոնցով աչքի էր ընկնում հանգուցեալ Մատթէոս II:

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՄԱՀԸ

Երէկ, դեկտ. 11-ին, ստացանք Էջմիածնից հետևեալ գուժաբեր հեռագիրը.

Էջմիածին, 11 դեկտեմբերի

Այսօր, դեկտեմբերի 11-ին, առաւօտեան ժամը 9-ին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Մատթէոս II ի Տէր հանգեաւ սրտի կաթուածից:

—

Թիֆլիսի կոնսիստորիայի նախագահ Եփրեմ եպիսկոպոս ստացաւ հետևեալ պաշտօնական հեռագիրը.

Էջմիածին, 11 ժ. առաւօտեան

Նորին Սրբութիւն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Մատթէոս II այսօր առաւօտեան ի Տէր հանգեաւ սրտի կաթուածից:

Դիւանապետ Բագրատ վարդապետ

—

Թիֆլիսի կոնսիստորիան հետևեալ շրջաբերական հեռագիրն ուղարկեց Թիֆլիսի թեմի բոլոր հոգևոր առաջնորդներին.

Այսօր հեռագիր ստացվեց, որ Նորին Վեհափառութիւն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը հանգեաւ ի Տէր: Տնօրինեցէք կատարել բոլոր եկեղեցիներում հոգեհանգիստներ երեկոյեանները:

—

Կաթողիկոսական տեղապահ Գէորգ արքեպիսկոպոս Սուրէնեան հեռագրել է Թիֆլիսի կոնսիստորիային անմիջապէս ուղարկել դագաղ հանգուցեալ Կաթողիկոսի համար:

—

Մատթէոս II-ի անակնկալ մահը երէկ կայծակի արագութեամբ տարածվեց ամբողջ քաղաքում: Սկզբում ոչ ոք չէր հաւատում, բայց երբ հայոց բոլոր եկեղեցիների զանգակները սկսեցին տխրանուէր ղօղանջել, այլ ևս ոչ մի կասկած չը մնաց ցաւալի իրականութեան մասին:

—

Եփրեմ եպիսկոպոս Սուքիասեան կարգադրեց Թիֆլիսի հայոց բոլոր դպրոցները փակ պահել երեք օր, ի նշան սուգի:

—

Երէկ, կէսօրից յետոյ ժամը $4^1/_2$-ին Վանքի մայր եկեղեցում կատարվեց առաջին հոգեհանգիստը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի մահվան առիթով:

—

Վանքում կատարված հոգեհանգստին ներկայ էին՝ Թիֆլիսի հոգևորականութեան ամբողջ կազմը Եփրեմ եպիսկոպոսի հանդիսապետութեամբ, Թիֆլիսի քաղաքագլուխ Ա. Խատիսեանը, հայ մամուլի բոլոր օրգանների ներկայացուցիչները, Ներսիսեան և Յովնանեան դպրոցների հոգաբարձուները և ուսուցչական կազմը, Կովկասեան Բարեգործական, Հայ Գիւղատնտեսական ընկերութիւնների, ուսուցչական միութեան և կանանց ընկերութիւնների ներկայացուցիչները, բազմաթիւ աղօթողներ երկու սեռից և դպրոցական աշակերտներ:

Հոգեհանգիստը սկսվեց $4^1/_2$ ժամին և վերջացաւ 5-ին:

—

Համաձայն «Գոլօս Ժիզնիի», Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի մահվամբ կաթողիկոսական տեղապահի պաշտօնը անցնում է սինօդի նախագահ Գէորգ արքեպիսկոպոս Սուրէնեանին, որ վարեց տեղապահութեան պաշտօնը և Խրիմեան կաթողիկոսի մահից յետոյ:

—

«Մշակի» և «Արօրի» խմբագրութիւնները հետևեալ ցաւակցական հեռագիրն ուղարկեցին Էջմիածին, կաթողիկոսական տեղապահին.

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Մատթէոս II-ի մահվան առիթով խնդրում

ենք ընդունել «Մշակի» և «Արօրի» խմբագրութիւնների անկեղծ ցաւակցութեան զգացումները։

—

Թիֆլիսի քաղաքագլուխ Ալ. Խատիսեան հետեւեալ հեռագիրն ուղարկեց Կաթողիկոսի մահվան առիթով.

Էջմիածին, կաթողիկոսական տեղապահ Գէորգ արքեպիսկոպոս Սուրէնեանին.

Թիֆլիսի քաղաքային հասարակական վարչութեան և Թիֆլիսի քաղաքի ազգաբնակութեան կողմից խնդրում եմ ձերդ բարձր սրբազնութիւնից ընդունել խորագոյն ցաւակցութեան զգացումները Նորին Սրբութիւն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Մատթէոսի մահվան առիթով։

—

Թիֆլիսի քաղաքային վարչութիւնը կայացրեց հետեւեալ որոշումը, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի մահվան առիթով.

Լսելով քաղաքագլխի զեկուցումը Նորին Սրբութիւն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Մատթէոս Ⅱ-ի մահվան մասին, քաղաքային վարչութիւնը որոշեց. 1) խնդրել քաղաքագլխին քաղաքային դումայի և Թիֆլիսի ազգաբնակութեան կողմից արտայայտել հեռագրով կաթողիկոսական տեղապահին խորագոյն ցաւակցութեան զգացումներ. 2) ծանուցանել ձայնաւորներին և հրաւիրել նրանց ներկայ լինել հոգեհանգստին Վանքի եկեղեցում կիրակի, դեկտեմբերի 12-ին, իսկ վարչութեան՝ ներկայ լինել հոգեհանգստին ամբողջ կազմով. 3) զեկուցանել Նորին Սրբութեան մահվան մասին քաղաքային դումային առաջիկայ նիստին, առաջարկելով ի նշան սգի փակել նիստը, և ուղարկել Էջմիածին ի Տէր հանգուցեալ Կաթողիկոսի թաղմանը. մի առանձին պատգամաւորութիւն, գլուխ ունենալով քաղաքագլխին, և դնել նրա դագաղի վրա արծաթէ պսակ քաղաքի կողմից։

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՈՒՄ ... ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐ

—

Պետերբուրգ, 10 դեկտեմբերի

Պաշտօնական։ Դեկտեմբերի 5-ին Օդեսայում տեղի ունեցաւ տեղական համալսարանի ուսանողական երեկոյթ, ըստ որում դրամական հասոյթը յանձնվեց պրոֆէսօրներին։ Դժգոհ դրանից՝ ձախակողմեան ուղղութեան ուսանողները բօյկոտ յայտարարեցին երեկոյթին և կախեցին համապատասխան յայտարարութիւն, համերգի ժամանակ դահլիճում սրսկեցին վատահոտ հեղուկ և ինչ-որ քիմիական բաղադրութիւն, որ չափազանց խեղդող ծուխ արձակեց։ Ցանցաւորներին անմիջապէս բռնեցին ուսանողները և հասարակութիւնը, որոնք թեթև ծեծի ենթարկեցին նրանց։ Ոստիկանութիւնը և իշխանութեան ներկայացուցիչները ազատեցին նրանց։ Հասարակութիւնը մնաց երեկոյթին, որ շարունակվեց լիակատար կարգով։

Այդ դէպքի առիթով դեկտ. 8-ին Օդեսայի կանանց բարձր դասընթացքներում տեղի ունեցաւ ժողով 250 ունկնդրուհիների ներկայութեամբ, որոնք չը ցանկացան ցրվել վերատեսչի պահանջով։ Այդ պատճառով դասընթացքների շինութիւնը մտցվեց ոստիկանութիւն։ Ոստիկանապետի կարգադրութեամբ 50-ից աւելի ունկնդրուհիներ հեռացան, մնացածները չը համաձայնեցին և պահանջեցին, որ իրանց ցուցակագրեն պրոֆէսօրները։ Այս պահանջը չը կատարվեց, ևս առաւել որ մնացածների թւից ստիպմանաբար ցրվեցին դարձեալ 60 ունկնդրուհիներ, իսկ մնացածները թւով 120 հոգի կտրականապէս մերժեցին դուրս գնալ մինչև ոստիկանութեան մտնելը և մնացին դասընթացքների շինութեան մէջ մինչև հետեւեալ առաւօտ։

Դեկտ. 8-ին Նովօրօսիյսկի համալսարանի քիմիական աուդիտօրիայում պրոֆ. Պետրէնկօի դասախօսութիւնից յետոյ տեղի ունեցաւ 300 ուսանողների ժողով, որոնց թւում կային 15 ճեմարանականներ, որոնք եկել էին դասախօսութեան։ Հէնց որ աուդիտօրիայում երևաց համալսարանի քարտուղարը, որ առաջարկեց ուսանողներին ցրվել, ուսանողները սկսեցին սուլել և հայհոյել, որի պատճառով նա հարկադրված էր հեռանալ, նախազգուշացնելով՝ թէ ոստիկանութիւն կը գայ։ Դրանից յետոյ ցուցարարները կոչեր ցրելով ուսանողական երեկոյթում տեղի ունեցած դէպքի մասին և կրակելով օդում, ծեծեցին ճեմարանականներին, որոնք ստիպված էին փախչել։ Համալսարան մտած ոստիկանախմբի հետ պրիստաւի օգնականը հանդիպեց գնդակների տարափի և յետ մղվեց դէպի բակը, որով հրացանաձգութեան ժամանակ վիրաւորվեցին երկու ուսանող, նրանցից մինը ծանր։ Ոստիկանախմբին օգնութեան շտապեց ոստիկանապետը ուժեղ պահակախմբով, որին ուսանողները հանդիպեցին պատուհաններից գնդակներ արձակելով, որոնց վրա քաղաքապահ ոստիկանները ոստիկանապետի կարգադրութեամբ համազարկ պարպեցին։ Ապա ոստիկանապետը ուժով ներս մտաւ համալսարան գլխաւոր մուտքով, իսկ մօտ 30 ուսանողներ փախան կողքի դռներով։ Ընդ սմին մի քանի ոստիկաններ, որոնք փորձեցին ձերբակալել փախչող ուսանողներին, և դռնապանը՝ ստացան թեթև վէրքեր։ Համալսարանի շինութեան մէջ ձերբակալվեցին 244 ցուցարարներ։ Ձեռնարկված է նախնական քննութիւն։ Չը նայած տեղի ունեցած անկարգութիւններին, հետեւեալ օրը պարապմունքները համալսարանում չը դադարեցին, թէև ներկայ էին պակաս թւով ունկնդիրներ։

Քաղաքապետը հանքաբանական և պօլիտեխնիքական ինստիտուտի 43 ուսանողների ենթարկեց երկու շաբաթից մինչև երեք ամսով բանտարկութեան ոստիկանութեան պահանջները չը կատարելու համար։ (Հ. Գ.)

ՆՈՐԱԳ ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ

ՄԱՏԹԷՈՍ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

ՎԱՍԻՉԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

—

Բելգրադ, 10 դեկտեմբերի (ուշացած)

Դռնփակ սկսվեց Վասիչի գործի քննութիւնը, որ մեղադրվում է աւստրո-ունգարական միսսիայի հետ յարաբերութիւններ ունենալու և զագրեբեան դատավարութեան համար կեղծ փաստաթղթեր պատրաստելու մէջ։ Դատարանի դահլիճում ներկայ են միայն մի քանի անձինք, ի թիւս որոց պրոֆ. Մասարիկը և սերբիական ու արտասահմանեան ժուրնալիստներ, նախագահը որոնց արգելում է մամուլի մէջ տեղեկութիւններ հաղորդել դատի մասին։

Վասիչը մանրամասն պատմում է իր կատարած կեղծիքների և աւստրիական միսսիայի բոլոր անդամների հետ յարաբերութիւններ ունենալու մասին. Վասիչը սկզբում չը գիտէր, թէ ի՛նչ նպատակով էին տրվում իրան դեսպանատան աւագ թարգման Սվէնտօխօվսկիի ձեռքով գրված փաստաթղթերը՝ ուղղելու և արտագրելու համար. յետոյ նրա մէջ կասկածանքներ զարթնեցին՝ թէ փաստաթղթերը պատրաստված են զագրեբեան գործի համար. այն ժամանակ նա նշանակեց նրանց ռազմնի նշաններով։

Երեք բժիշկներ վկայում են, որ Վասիչը յիրաւի յարաբերութեանց մէջ էր Սվէնտօխօվսկիի հետ։

Կարճ ընդմիջումից յետոյ շարունակվում է վկաների հարցաքննութիւնը, որոնք հաստատում են Վասիչի ցուցմունքները։ Դատախազ Դինիչը պնդում է պատժի վրա, որովհետև կեղծ փաստաթղթեր պատրաստելը հանդիսանում է պետական դաւաճանութիւն։

Դատարանում պարզվեց, որ Վասիչը չէ ունեցել այնպիսի համախոհներ, որոնց կարելի լինէր պատասխանատուութեան ենթարկել սերբիական դատարանով։ Սվէնտօխօվսկիի հետ Վասիչը ծանօթացաւ պատահմամբ «Սլաւօնական Իւգի» շինութեան մօտ։ Սվէնտօխօվսկին մի քանի հարց տուեց նրան այդ միութեան վերաբերութեամբ և հրաւիրեց իր բնակարանը, յետոյ արդէն յանձնարարեց նրան սերբ լեզուն աւանդել իր զաւակներին։ Սվէնտօխօվսկին հաղորդեց Վասիչին, որ կոմս Ֆօրգաչը դժգոհ է, որ Սվէնտօխօվսկին յարաբերութիւն է պահպանում կողմնակի մարդկանց հետ և ցանկանում է՝ որպէսզի Վասիչը ներկայանայ իրան։ 1909 թ. փետրվարի 15-ին Ֆրիդիւնգի յայտնի յօդուածի լոյս տեսնելուց տասներկու օր առաջ Վասիչը առաջին անգամ ծանօթացաւ կոմս Ֆօրգաչի հետ միսսիայի պաշտօնեայ Տիֆէնբախի բնակարանում միսսիայի քարտուղար Օտտօ Ֆրանցի ներկայութեամբ։ Շուտով Սվէնտօխօվսկին յայտնեց Վասիչին, որ կոմս Ֆօրգաչը նրա համար աշխատանք ունի և յանձնեց նրան «Սլաւօնական Իւգի» նիստերի 200 արձանագրութիւնները, որոնց մէջ Վասիչը խօրվաթերէն խօսքերը պէտք է փոխարինէր սերբ դարձուածքներով։ Մի փոքր անց Սվէնտօխօվսկին հաղորդեց Վասիչին, որ կոմս Ֆօրգաչը չէ ցանկանում արխիվում ուղղված թղթեր պահել և առաջարկեց Վասիչին արտագրել փաստաթղթերը։ Մի անգամ Սվէնտօխօվսկին Վասիչի ներկայութեամբ ստացաւ գերմաներէն նամակ, թարգմանեց այն և տուեց Վասիչին ուղղել խօրվաթիզմը և արտագրել։ Սերբ-խօրվաթական կոալիցիայի դէպի Սերբիան տածած վերաբերմունքի մասին գրված այդ նամակը ուղարկվեց ունգարական մինիստր-նախագահ Վեկերլէին։ Վերջին ժամանակ Վասիչը ամեն ամիս ստանում էր 600 ֆրանկ։ Նրան խոստացվել էր, որ աշխատանքներն աւարտվելուց յետոյ Ֆօրգաչը նրան իր հաշւով Վիէննա կուղարկէ ուսումը շարունակելու համար։ Վասիչը Վիէննա պէտք է մեկնէր 1909 թ. նոյեմբ. 9-ին, բայց յետոյ հրաժարվեց։

Վկաները հաստատում են ցուցմունքները։

Վասիչը իր վերջին խօսքում խնդրեց արդարացնել իրան, որովհետև իր մերկացումներով նա ծառայութիւն մատուցեց հայրենիքին։

Դատարանը նրան դատապարտեց հինգ տարով բանտարկութեան։

Վասիչի պատիժը համարվում է մեղմ։ Պաշտօնական լրագիրները լռութիւն են պահպանում։ (Հ. Գ.)

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

Բեռլին, 10 դեկտեմբերի

«Ֆօսիշէ-Ցայտունգին» հեռագրում են Աթէնքից. «Կրետէի հովանաւորող-պետութիւնների հիւպատոսները սպառնացին կրետական կուսակցութիւնների պարագլուխներին թէ կը գրաւեն կրետական 3 նշանաւոր քաղաքները ու մաքսատները, եթէ կրետացիները հանգստութիւն չը պահպանեն, և մատնանշեցին, որ կրետական հարցի լուծումը նրանց համար աւելի աննպաստ կը լինի շտապեցնելու դէպքում։ Այս յայտարարութիւնը թոյլ ազդեցութիւն գործեց պարագլուխների վրա։ (Հ. Գ.)

—

Պարիզ, 10 դեկտեմբերի

Կառավարութիւնը օրինագիծ ներկայացրեց երկաթուղագծերը փչացնելու դէմ կռիւ մղելու մասին, որ չէ շօշափում սինդիկատների իրաւունքները և դրդիչներին որոշում է խիստ պատիժ և այլն։ (Հ. Գ.)

—

Բուդապեշտ, 10 դեկտեմբերի

Տօների առիթով պալատը ցրվեց մինչև դեկտեմբերի 21-ը, չը քննելով Սերբիայի հետ առևտրական պայմանագիրը երկարելու օրինագիծը։ (Հ. Գ.)

Տօկիօ, 10 դեկտեմբերի

Բացվեց պարլամենտը։ Գահական ճառ արտասանեց մինիստր-նախագահը։ (Հ. Գ.)

—

Չիկագօ, 10 դեկտեմբերի

Լրացուցիչ տեղեկութիւնների համաձայն, մսի ֆիրմայի շինութեան հրդեհից զոհվել են 29 հրդեհաշէջներ. վնասները $1\frac{1}{4}$ միլիօն են։ (Հ. Գ.)

—

Զագրէբ, 10 դեկտեմբերի

Բան Տօմաշիչը իր կողմը թեքեց բոլոր կուսակցութիւններին բացի սերբ-խօրվաթական կօալիցիայից։ Սէյմի նախագահ ընտրվեց կառավարական թեկնածու Նիմանը, փոխ-նախագահներ՝ կառավարութեան կողմնակիցը և գիւղացիական կուսակցութեան ներկայացուցիչը։ Սէյմը նիստերը յետաձգեց մինչև յունվարի 10-ը։ (Հ. Գ.)

—

Սօֆիա, 10 դեկտեմբերի

88 պատգամաւորներ ազգային ժողովին առաջարկութիւն արին դատ սկսել նախկին մինիստրներ Պետրօվի, Գուդէվի, Պեակօվի, Գեննադիէվի, գեներալ Սավօվի, Խալաչէվի, Շիդմանօվի դէմ։ Երեք յիշեալ անձինք պէտք է ազգային ժողովին բացատրութիւններ ներկայացնեն, որից յետոյ ժողովը կը կայացնէ իր վճիռը։ (Հ. Գ.)

—

Նովօչերկասկ, 10 դեկտեմբերի

Կալուածատէր Բօկօվի հանգուցեալ կինը 40,000 ր. կտակեց բարեգործական ու կրթական հաստատութիւններին։ (Հ. Գ.)

—

Բագու, 10 դեկտեմբերի

1908 թւին վաճառական Աբրահամեանին գերող Այատեանը նահանգական դատարանի վճռով դատապարտվեց տաս տարով տաժանակիր աշխատանքների։ Նա՝ թարգմանիչ Րիլսկիին գերելու համար զինւորա-նահանգական դատարանից նա ենթարկվել էր 12 տարով տաժանակիր աշխատանքների։ (Հ. Գ.)

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

—

Թէհրան, 10 դեկտեմբերի

Թիւրքաց դեսպանատան բանտից դուրս եկաւ Մօիզ-Սալթանէն։ Նրան դիմաւորելու համար ժողովվեցին մօտ 500 մարդ։ Կային կառավարութեան և մէջլիսի ներկայացուցիչներ։

Թէհրանի ոստիկանապետ Մուզար-Ֆերխանին պատուիրվեց շահի աւտոմօբիլով մեկնել Էնզելի Նասր-իւլ-Մուլքին հանդիպելու համար և միջոցներ ձեռք առնել ամբողջ ճանապարհին։ (Հ. Գ.)

—

Ուրմիա, 10 դեկտեմբերի

Թաղի-զադէն մեկնեց Սալմաստ և Խոյ։ Ճանապարհ դրին նահանգապետը, կառավարական գործիչներ և սահմանադրական հաստատութիւններ ամբողջ կազմով։ Լաւատեղեակ շրջաններում կարծում են, որ Թաղի-զադէի Պօլիս գնալը նպատակ ունի երիտասարդ-թիւրքերի միջոցով ազդել Նէջէֆի մուջտէիդների վրա՝ փոխելու նրա դէմ կայացրած վճիռը և տալու իրան մէջլիս վերադառնալու հնարաւորութիւն։

(Հ. Գ.)

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ

—

Մի քանի շաբաթ առաջ ձեր թերթի առաջնորդողում աշակերտների ֆիզիկական դաստիարակութեան մասին խօսելիս, ցանկութիւն էիք յայտնում դպրոցների համար պատրաստել՝ դպրոցական առողջապահութեան վերաբերեալ հրահանգներ։

Խնդրեմ, թոյլ տուէք այդ խնդրի վերաբերմամբ մի քանի խօսք ասել։

Եթէ այդ հրահանգները նկատի պիտի ունենան աշակերտների յատուկ առողջապահութիւնը, արդէն դրա վերաբերմամբ Եւրոպայում հեղինակաւոր անձեր պատրաստել են որոշ հրահանգներ։ Եւ ուրեմն հայերիս ուրիշ ոչինչ չէ մնում անել, եթէ ոչ արդէն իսկ պատրաստ այդ հրահանգները տարածել մեր դպրոցներում և ընտանիքներում։

Վիէննայի համալսարանի պրոֆ. Դր. Լէօ Բուրգէրշտայնի այդ նպատակով պատրաստած հրահանգները, գրեթէ բոլոր լեզուներով թարգմանված և ընդունված են դպրոցներում։ Բարեբաղդաբար դրանց հայերէն թարգմանութիւնները ունենք։ Յարգելի Էմմ. քահ. Նազարեանց Մոսկվայում հրատարակած է յիշեալ հեղինակի «Աշակերտուհիների համար առողջապահական կանօններ» վերնագրով բրօշիւրը։ Նոյնպէս մենք նոյն հեղինակի «Աշակերտների առողջապահութիւնը ընտանիքում—խորհուրդներ ծնողներին և գիշերօթիկ դպրոցների վարիչներին» գործը հրատարակել ենք Զմիւռնիայի «Արևելեան Մամուլ» հանդէսի 1908 թ. № № 49-ում և 50-ում, որից կարելի է արտատպելով մի բրօշիւր կազմել։

Իսկ եթէ ձեր յայտնած ցանկութիւնը վերաբերում է դպրոցական առողջապահութեան բոլոր կարևոր հարցերին, այդ դէպքում, կարծում ենք մեր «Ընդարձակ դպրոցական առողջապահութիւնը» լի ու լի բաւականութիւն կը տայ, թէ հոգաբարձուներին, թէ ուսուցիչներին և թէ ծնողներին։ Բաւական է, որ իւրաքանչիւր դպրոց

իր գրադարանում ունենայ մեր այդ գրքից։

Զարմանալի է, որ դպրոցական վարչութիւնները կոպէկները խնայելով, անտես են առնում աշակերտների առողջութեան վերաբերեալ կարեւոր հարցերը և դատապարտելի անտարբերութեամբ իրանց նախնական պաշտօնի պահանջներին հետամուտ չեն լինում։

Հետևաբար, մեր կարծիքով, մասնախմբեր կազմելու հարկ չը կայ, էականը՝ արդէն պատրաստ է. ունեցածից պիտի իմանալ օգտուել։ Բժիշկ Կ. Փաշայեան

Բէնդէր-Գեաղ, 6 դեկտ.

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԴԱՀԼԻՃԻՑ

1909 Թ. յունվարի 28-ին, Կարսի երկաթուղագծի Սանահին կայարանում, երբ առանձին յանձնարարութիւնների ատագ օֆիցեր Լուցենկօն քննութիւն էր կատարում գիւղական տանուտէր Փէրիխանեանի սպանութեան գործի առիթով, Լուցենկօի սենեակին մօտեցաւ Իկօտաղ գիւղի բնակիչ ազնուական Յարութիւն Շահվերդեանը և կամենում էր առանց զեկուցման, հրացանը ուսին, մտնել փոխ-ընդապետի սենեակը, սակայն այդ ժամանակ Լուցենկօի սենեակի մօտ կանգնած տեղական մասի պրիստաւ Սարատիկօվը արգելեց նրան մտնել Լուցենկօի մօտ զէնքով և առանց զեկուցման։ Այն ժամանակ Շահվերդեանը հրեց պրիստաւին դռների մօտից և նորս վազեց Լուցենկօի սենեակը, իսկ երբ պրիստաւը ծառաներին հրամայեց ձերբակալել և զինաթափ անել Շահվերդեանին, սա, դիմելով պրիստաւին և սպառնալով նրան բռունցքով, աղաղակեց. «Ես քեզ ցոյց կը տամ, այստեղ արդէն հայկական թագաւորութիւն չէ»։

Թիֆլիսի նահանգական դատարանը, ուր այդ գործը քննվեց իբրև առաջին ինստանցիա, Շահվերդեանին ճանաչեց մեղաւոր, խօսքով պրիստաւ Սարատիկօվին ծառայական պարտականութիւնները կատարելու ժամանակ վիրաւորելու մէջ և դատապարտեց նրան երկու ամսով բանտարկութեան։

Դատաստանական պալատում, ուր այս գործը փոխադրվեց, մեղադրեալը չը ճանաչելով իրան յանցաւոր, յայտնեց, որ նա անցեալում և այժմ էլ խուզարկու բաժանմունքի Թուցիկ խմբի մէջ է և մեծ ծառայութիւններ ունի մատուցած։

Այսպէս, նա՝ Շահվերդեանը յաճախակի մատնել է «Դաշնակցութիւն» յեղափոխական կուսակցութեան անդամներին և առհասարակ եղել է եռանդուն գործակալ։

Այս հանգամանքները չէր կարող յայտնի չը լինել պրիստաւ Սարատիկօվին, որ համարվում էր «Դաշնակցութիւն» հայկական կուսակցութեան անդամ և հալածում էր նրան՝ Շահվերդեանին, և այդ պատճառով ստեղծեց մի ամբողջ մեղադրանք, որպէսզի պատժէ իրան և այլն։

Դատաստանական պալատը, լսելով մեղադրեալին, հակիրճ խորհրդակցութիւնից յետոյ, կայացրեց իր դատավճիռը, որով նահանգական դատարանի վճիռը բեկվում է և Շահվերդեանը ենթարկվում է 10 ր. տուգանքի։

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

Նոր-Բայազէտ, 6 դեկտեմբերի

Զանազան տարափոխիկ հիւանդութիւններ տիրապետում են տեղիս ժողովրդի խաւերում։ Ամենից զօրեղ կերպով առ այժմ տարածված է տիֆը, որը մեծ զոհեր է տանում հասարակութեան միջից՝ չը խնայելով ոչ սեռի և ոչ հասակի։ Տեղական գաւառական բանտում ևս տիֆը տարածված է. երէկ բանտում վախճանվեց տեղացի Մելքոն Ղափանցեանցը, մի յայտնի ընտանիքի անդամ, որին անբաւ դժբաղդութիւններ հասան վերջին ժամանակներս, երբ մի տարում ընտանիքից սպանվեցին նրա միւս երկու անդամները, երրորդը ահա բանտում վախճանվեց, իսկ չորրորդը դարձաւ բանտում հիւանդ է, իսկ մնացեալ բազմանդամ ընտանիքը տնտեսապէս քայքայված, լքված...

Հիւանդութեան մասին խօսելով չէ կարելի լռութեամբ անցնել, որ մեր քաղաքը զուրկ է սեփական բժշկից։ Թէպէտ քաղաքումս կայ մի գաւառական բժիշկ, բայց նա միայնակ ինչ կարող է անել, քանի որ նա կառավարչական ահագին գործերի տէր է. նա ունի և առանձին հիւանդների ընդունելութիւն, ակնաբուժարան, և անդադար շրջում է. գաւառում՝ անդամատութեան համար։ Ուրեմն քաղաքի հիւանդները յաճախ մնալու են բաղդի բերմունքին, կամ, իսկապէս, պառաւների խնամքին են ենթակայ կամ Ալլահի ողորմածութեանը յանձնված... Կամ թէ՝ եթէ գաւառական բժիշկը քաղաքում գտնվեց՝ ուզած ժամանակ կայցելէ և մի մխիթարական սպեղանի կը դնէ տառապող հիւանդի վէրքերի վրա, եթէ ոչ՝ հիւանդը մահվան դուռը կերթայ... Դեռ լաւ է, որ գաւառի բժիշկը սիրով այցելում է բոլորին անխտիր, նոյնիսկ չքաւորներին ձրիապէս, սակայն երբ այդ հնար է նրան, իսկ ընդհանրապէս՝ մեր հիւանդները կարօտ են բժշկի այցելութեան ամէն րօպէ։

Հարկաւոր է քաղաքային բժիշկ ունենալ, ինչ գնով էլ ուզում է լինի։ Քաղաքային վարչութիւնը թէև ամեն տարի իր նախահաշւում մտցնում է մի որոշ գումար քաղաքային բժիշկ ունենալու նկատմամբ, բայց նահանգապետը յաւակնութիւն ունի ասելու, որ մեր քաղաքային աղքատիկ վարչութիւնը աւելի խոհեմ կը գտնվի, որ իր ոտները իր վերմակի չափ մեկնէ... Ուսանող

ՆՈՐԻՑ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Շուտով ազգաբնակութեան մէջ ձրիաբար կը բաժանվի մատչելի լեզուով կազմած բրօշիւրներ ժանտախտի և նրանցից պաշտպանվելու միջոցների համար։

◆ Նկարիչ Բաշինջաղեանը այս ձմեռ ևս մասնակցելու է իր նկարներով Պետերբուրգի արուեստագէտների ընկերութեան պատկերահանդէսին, որը բացվելու է Պետերբուրգում յունվարի 15-ին, իսկ մի ամսից յետոյ, փետրվարի վերջերին տեղափոխվելու է Մոսկվա։ Այն անձերը, որոնք Թիֆլիսում հետաքրքրվում են Բաշինջաղեանի նոր պատկերներով կարող են տեսնել նրանց մինչև ամսի 19-ը նկարչի բնակարանում, ամեն օր, սկսած առաւօտեան ժամը 10-ից մինչև ցերեկվայ ժամը 3-ը։ Այնուհետև պատկերները կուղարկվեն մայրաքաղաք։

◆ Թիֆլիսի անշարժ կայքերը գնահատելու աշխատանքները, ինչպէս տեղեկանում ենք, ներկայումս կատարվում են VII քաղաքամասում։ Յունվարից գնահատող մասնաժողովը կը դիմէ աշխատանքների IV քաղաքամասում։

◆ Թիֆլիսի փոխ-նահանգապետ Չերնեավսկին Կովկասի Փոխարքայից խնդրում է թոյլ տալ գումարելու Թիֆլիսում 1911 թ. փետրվարին Անդրկովկասի մանր վարկի գործիչների համագումար։

◆ Թիֆլիս քաղաքի բիւջէն կազմում է 2,138,327 ր. մինչդեռ մինչև այժմ ծախսված է արդէն 2,004,822 րուբլի։

◆ Տօների մօտիկ լինելու պատճառով, որոնց առիթով քաղաքի շրջակայքից շինականները զանազան մթերքներ են բերում քաղաքում վաճառելու համար, սանիտարական հոգաբարձուները ոստիկանական պաշտօնեաների և առևտրա-տնտեսական գործակալների հետ համարեա ամեն օր շրջում են շուկաները։

◆ Անդրկովկասեան երկաթուղիների կառավարիչ գ. մ. Նէյգեբաուէրը ծառայութեան գործերով մեկնեց Բագու։

◆ Կովկասի Փոխարքան թոյլ է տուել Թիֆլիսի Հայուհեաց Բարեգործական Ընկերութեան վարչութեան, կազմել ընկերութեան միջոցները շատացնելու համար վիճակախաղ, մինչև 600 ր. գումարի՝ կատարելով դրա համար սահմանված կանոնները։

◆ Բաթումից հեռագրում են, որ նոյեմբերի 30-ին ժանտախտի կասկածելի հիւանդութեամբ հիւանդացած կօշկակարը մեռաւ իսկապէս ժանտախտից։

◆ Թիֆլիս կը գայ և Մեծ-Պասին մի քանի դասախօսութիւններ կը կարդայ Թիֆլիսի հասարակութեանը ծանօթ դասախօս Լիսօվսկին։

◆ Այսօր ժողովրդական տանը, ժ. 1-ին, վրաց բանաստեղծ Ակակի Ծերեթելին վրացերէն կը դասախօսէ Վրաստանի հինաւուրց յիշատակարանների մասին։

◆ Վերադարձաւ պետական բանկի Թիֆլիսի գրասենեակի կառավարիչ Բէզօբրազովը։

◆ Կովկասի Փոխարքան թոյլ տուեց թաղել հանգուցեալ գեներալ-մայորի կին Նինա Սարաջեվայի մարմինը, որ կրօնով հայ-լուսաւորչական է, Կուկիայի ուղղափառների գերեզմանատանը, եթէ դրա դէմ չեն լինի տեղական եկեղեցու երէցփոխը և աւագ քահանան։

◆ Տեղական լրագիրների ասելով, Թիֆլիսի նաւթապահեստների տէրերը միանալով կազմել են սինդիկատ և այդպիսով նաւթի գները բարձրացրել են արհեստականապէս։ Այժմ նաւթի պուդը վաճառվում է 1 ր. 80 կ.։

◆ Արքունական թատրոնի վերատեսուչ Վ. Թամամշեանը թոյլ է տուել նկարիչների ընկերութեան իր պատկերները կախելու թատրոնի ֆօյէում։

◆ Թիֆլիսի նկարչութեան և քանդակագործութեան կովկասեան ընկերութիւնը դիմել է Կովկասի Փոխարքային, խնդրելով տալ զեմստվային գումարներից ամեն տարի 5,000 րուբլի։

◆ Յիշեցնում ենք, որ այսօր «Մշակի» խմբագրատան մէջ կայանալու է ժ. 11-ին հայկական սեկցիայի անդամների ընդհանուր ժողովը։

◆ Մայկօպում, քննութիւնը պարզել է, որ նաւթ կայ միայն կենտրոնում։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Հայ բեմը

Վերջին հայ ներկայացումը տեղի ունեցաւ Արքունական Թատրոնում։

Խաղացին Շէկսպիրի «Ռոմէօ և Ջուլիէտ» ողբերգութիւնը, դերասանուհի օրիորդ Ադամեանի բենեֆիսին։

Արքունական Թատրոնը ունի այդ պիէսի ներկայացման համար բոլոր յարմարութիւնները, որովհետև նոյնանուն օպերայի համար անհրաժեշտ են նոյն տեսարանները, նոյն կահաւորութիւնը, նոյն արդուզարդերը։

Ինքը թատրոնը ընդարձակ է, գուցէ աւելի ընդարձակ, քան պահանջվում է հայ ներկայացումների համար։ Թէև այն էլ պէտք է նկատել, որ հասարակութիւն կար բաւական թւով, աւելի քան կիսով չափ։

Բայց բեմի վրա եղած խօսակցութիւնը այնքան լաւ չէր լսվում դահլիճում։ Եւ դերասանները պէտք է յարմարվեն թատրոնի առանձնայատկութիւններին, եթէ միւս անգամ ևս դնելու լինեն պիէսներ արքունական թատրոնի բեմի վրա։

Ներկայացումը հետաքրքրեց հանդիսականներին։ Շէկսպիրի հնոլքը զօրեղ է հետաքրքրութիւն պահպանելու դէպի մի կիսահեքիաթական յօրինուածք և հնութեան դրօշմով, որը սակայն պարունակում է կենսական տարրեր իր մէջ։

Թարգմանութիւնը պատկանում է Յ. Խան Մասէհեանին։ Դա անշուշտ գեղեցիկ կատարված մի գործ է, բայց բեմի վրա խաղալու ժամանակ կենդանի խօսակցութեան միջոցին օտար են հնչում այնպիսի բառեր, ինչպէս «քանզի»։ Ոտանաւորի մէջ եթէ նրանք հարկաւոր են եղել, խօսակցութեան մէջ խորթ են։

Ջուլիէտի դերը կատարում էր օրիորդ Ադամեան, Ռոմէօյի դերը Շահխաթունի։

Օր. Ադամեան ընդհանրապէս ճիշդ էր ըմբռնել Ջուլիէտի տիպը և շատ տեղերում կատարեց դերը գեղեցիկ։ Ջուլիէտը մաքուր, քնքոյշ, անհուն սիրոյ տիպարն է. Նրա սէրը վավաշոտ սէր չէ. նա և դիւրագրգիռ սանտիմենտալ յուզմունք չէ։ Նա բնական, առողջ, ուժեղ զգացմունք է՝ խոր հոգեկան բովանդակութեամբ։ Օր. Ադամեանին աջողվեց ցոյց տալ այդ սիրոյ հրացմունքը, նրա բանաստեղծական բնաւորութիւնը, բայց պակասում էր խորութիւն։ Նրա սէրը մանկական էր։ Ճիշդ է Ջուլիէտը չափազանց մատաղահաս է և նրա սիրոյ մէջ մանկական թարմութիւնը և ողջախոհութիւնը որոշ բաժին ունեն, բայց և այնպէս Շէկսպիրի Ջուլիէտը հասուն սիրոյ արտայայտող է, որը խորաթափանց համակվել է բուռն զգացմունքի զօրաւոր էութեամբ։

Շատ աջող էին պատշգամբի վրա արտասանած առաջին խօսքերը. Նրանք հարազատ տօն տուին Ջուլիէտի տիպին և նրա բնաւորութեան։ Ուժեղ էր նա և այն տեսարանում, որտեղ Ջուլիէտը պատրաստվում է խմելու քնացնող դեղը, նա պատուրիչ կերպով ներկայացրեց մեռելների աշխարհի սարսափը մատաղահաս ոգու համար։ Ադամեանի արտասանութիւնը բնական էր, բայց բառերը յաճախ չէին լսվում։ Հասարակութիւնը ընդունեց դերասանուհուն ջերմագին ծափահարութիւններով։ Մատուցվեցին փունջ և պարգևներ։

Շահխաթունի Ռոմէօի դերում կանգնած է սկզբնական աստիճանի վրա։ Նա իւրացրել է տիպի բնոյթը և նրա հոգեբանութիւնը, բայց առ այժմ տալիս է միայն այդ տիպի կմախքը։ Նա պէտք է այդ կմախքի վրա շատ բաներ աւելացնի, որպէսզի Ռոմէօն դառնայ այն անձը, որին նա ներկայացնում է։ Դէմքը, հասակը, հայեացքները, ձայնը, արտաքին դիրքը համապատասխան են. բայց բառերը, արտայայտութեան ձևը, յուզմունքների զարգացումը և բռնկումը թերի էին, կարծես նախնական կրկնողութեան սանդուխքի վերևքում կանգ առած։ Շահխաթունի սխալ է անում տալով իր խօսքերին սկզբից լալկան արտայայտութիւն։ Ռոմէօյի սիրոյ մէջ կայ տանջանք, կայ մորմոք, բայց ոչ լալկանութիւն. նա այրվում, փոթոթվում է, բայց ոչինչ չէ թաղում. Նա կեանքի բողբոջի իրաւունքները և բացվող գարնան կարօտն է արտայայտում, այլ ոչ ջախջախված զգացմունքի դագաղը բանաստեղծում։

Աւետեան Կապուլէտի դերում բնական էր ու կենսական և Զարիֆեան՝ Մերկուտիօյի փոքրիկ դերը կատարեց ուժեղ և տպաւորիչ կերպով։ Միրզոյեան՝ կլօնաւորի, տիկին Զաբէլ՝ դայեակի, Յարութիւնեան՝ Էսկալօսի դերերում խաղացին աջող։ Միւսները նպաստում էին անսամբլին։

Այդ ներկայացմանը տեսանք երկու նոր անձնաւորութիւնների՝ Վալերեանովին և Լաքային՝ դերասանական խմբի մէջ։ Առաջինը կատարում էր Պարիսի դերը. նա ունի ազատ շարժումներ, արտասանում է բաւական աջող, սակայն շարժումները չէին համապատասխանում տիպին։ Լաքան կատարեց երկու շատ փոքր դերեր. ըստ երևոյթին նա աջող կը լինի կենցաղատիպ դերերում։

Ներկայացումը ընդհանրապէս բաւարար էր, ռէժիսերական մասը լաւ կազմակերպված, բայց դերասանները խօսում էին ցածր ձայնով և ուտում էին բառերը, այնպէս որ նրանց ասածներից շատ բան սեփականութիւն մնաց միայն բեմի պաստառների համար։ Ա. Ք.

—

Բագու, 6 դեկտեմբերի

Կիրակի ամսիս 5-ին, Գրական-Գեղարուեստական ակումբի դահլիճում, տեղիս հայ ծխ. դպրոցների չքաւոր աշ.-աշակերտուհիների օգտին, ուսուցչական խմբի նախաձեռնութեամբ կայացաւ «Գրական-Երաժշտական երեկոյթ» բաղկացած երեք բաժնից։ Առաջին բաժնում խաղացին Օկտաւ Միրբօյի «Գող» կոմեդիան, մասնակցութեամբ ուսուցչական խմբի, որը անցաւ բաւարար։ Երկրորդ բաժինը բաղկացած էր «Ժողովրդական երգերից» կազմած դպրոցի աշ.-աշակերտուհիների, ղեկավարութեամբ Հ. Միքեանի։ Խումբը մեծ աջողութեամբ երգեց մի քանի երգեր, որոնցից մեծ տպաւորութիւն թողեց հանդիսականների վրա՝ «Շէն Մնայ» Ա. Մայիլեանի և «Կուժն առաց» ու «Փափուրի Ջան» Կոմիտաս վարդապետի։

Երրորդ բաժինը կազմած էր «Զաւեշտ»-ից։ Պետրոսեանը արտասանեց մեծ աջողութեամբ Бальмонтъ-ի «XX вѣкъ» և Рукаемшниковъ-ի «Յառաջ ընկերներ» բանաստեղծութիւնները, վերջինս հայերէն։ Ա. Բոյաջեանը տեղիս հայ հասարակութեան սիրած ջութակահարը նուագեց մի քանի երգեր, ի միջի այլոց հասարակութեան խնդրանօք «Կռունկը»։

Երիտասարդ երգիչ Ն. Ղարաքէշիշեանը, որ ուժեղ բարիտոն է, բայց զուրկ գեղարուեստական մշակութիւնից, աջող երգեց մի քանի եւրոպական մեղեդիներ։ Խ. Խօջայեանը արտասանեց Նադսոնի մի բանաստեղծութիւնը և մեծ աջողութեամբ Կրիլովի «Пестрые овцы» առակը և վերջապէս տիկ. Մելնիկովան երգեց մի քանի ռոմանսներ։

Վերջը տեղի ունեցան եւրոպական պարեր։

Պէտք է նկատել, որ պարերի համար դիրիժօր չը կար, որի պատճառով շատերը չէին պարում։ Ջը կար և սազանդար։ Դահլիճը ծայր է ծայր լիքն էր. աթոռները բոլորն էլ գրաւված էին, ներկայ էր գլխաւորապէս հարուստ դասակարգը։ Ռուբէն Մ.

—

Մերվ, 5 դեկտեմբերի

Ամսիս 4-ին, շաբաթ երեկոյեան ձմերային կլուբի դահլիճում տեղական հայ սիրողների խումբը յօգուտ տեղիս եկեղ.-ծխ. դպրոցի, տուեց հայկական մի ներկայացում։ Խաղացին Շիրվանզադէի «Պատւի համար» դրաման և Փանոսէի «Կը կակղես-կուտես» կատակերգութիւնը։

Ներկայացումը ընդհանրապէս անցաւ աջող։ Սիրողները արժանացան բուռն ծա-

ԲԺՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԺԱՆՏԱԽՏԻ ՄԱՍԻՆ*)

Ժանտախտով հիւանդանում են համարեա բացառապէս աղքատ մարդիկ, որոնք ապրում են գետնափոր, խոնաւ և արևազուրկ տնիկներում, կեղտոտութեան մէջ և սննդի կարօտ։ Կեղտոտութիւնը և սննդի պակասութիւնը մի կողմից, միւս կողմից չափազանց ուժասպառ աշխատանքը և առհասարակ հակաառողջական կենցաղը,—ահա մի շարք պայմաններ, որոնք հեշտացնում են վարակումը։ Այստեղից պարզ է, որ ամեն մէկը իր սեփական փրկութեան համար պէտք է մաքուր պահի իր բնակարանը, իր ուտելիքը ու խմելիքը, իր հագուստը և իր անձը։ Մաքրութեան մէջն է փրկութիւնը։

Քաղաքներում և կազմակերպված գիւղական համայնքներում, որոշ վարչական և կարգադրիչ մարմիններ հսկում են գիւղի և քաղաքի ընդհանուր մաքրութեան վրա։ Բայց այդ բաւական չէ, որ փողոցները մաքուր լինեն, այլ ամեն մարդ պիտի իր տունը մաքրի, իր անկողինը, իր հագուստեղէնը կեղտի մէջ չը պահի։ Բացի մանրակրկիտ մաքրութիւն պահելը, պէտք է հսկել նաև լաւ օդափոխութեան վրա, նոյն իսկ ձմեռը պէտք է լուսամուտ բանալ, քանի որ ճանճերը կարող են հիւանդութիւն տարածել, նստելով մեր ուտելիքների վրա. անհրաժեշտ է հացը և ամեն ուտելիք ծածկել շորով կամ փակել պահարաններում, որ ճանճը չը դիպչի։ Մենք ասացինք, որ ժանտախտի մանրէն սպանվում է տաքութիւնից, ուստի մեր ուտելիքը պէտք է եփենք ու յետոյ ուտենք, միրգը պէտք է լաւ լուանալ և կեղևը վերցնել։ Հում կաթը և ջուրը պէտք է եփ տալ ու յետոյ փակ ամաններում թողնել, որ սառչի և այնպէս խմել։

Առանձնապէս մաքուր պահել մարմինը և մանաւանդ ձեռները, որ պէտք է սապոնով և տաք ջրով լուանալ նախ քան ուտելը։ Անկողինը պէտք է շուտ շուտ մաքրել, նոյնպէս և սպիտակեղէնը։ Ամեն միջոցներով (լու սպանող փոշիներով) ոչնչացնել անկողնու միջատները (ոջիլ, լու, բաղլինջ), որոնց խայթոցը, ինչպէս գիտենք, վտանգաւոր է։ Պէտք է նոյնպէս հետևել, որ մարմնի վրա քերծուածքներ չը լինեն. վէրքերը պէտք է մաքուր շորով կապել, բոբիկ ման չը գալ, որ ոտները չը չանգռվեն եայլն։

Մեծ ուշադրութիւն պէտք է դարձնել նաև սննդի վրա, որովհետև վատ ու անբաւարար սնունդը նպաստում է վարակվելուն։ Աղքատներին պէտք է օգնեն հարուստները հենց իրանց շահի համար, որովհետև եթէ թողնենք, որ աղքատները հիւանդանան, մեզ էլ վտանգ է սպառնում։ Սրանք են համառօտակի գլխաւոր զգուշութիւնները։

Եթէ հիւանդութիւնը իրապէս ոտ կոխի մեր երկիրը, այն ժամանակ այս զգուշացուցիչ միջոցները պէտք է տասնապատկվեն։

Ամեն տեսակ յարաբերութիւն վարակված քաղաքի ու գիւղի հետ պէտք է կտրել։ Այնտեղ չը գնալ, այնտեղից ապրանքներ և ուտելեղէններ չը տանել, եկած մարդկանց հետ շատ զգոյշ լինել, ուխտատեղիներ (որոնք վարակված վայրերում են գտնվում) չը գնալ և առհասարակ խուսափել մեծ ամբոխային ժողովումներից։

Երբ մի տան մէջ հիւանդութեան դէպք պատահի, անպատճառ պէտք է հիւանդին հիւանդանոց տանել, իսկ եթէ որևէ պատճառով այդ անկարելի է, մնում է նրանց առանձնացնել մի առանձին սենեակ, իսկ եթէ տունը մի սենեակից է բաղկացած, պէտք է միւս բոլոր տնացիներին ուրիշ տուն տեղափոխել։ Հիւանդի մօտ մէկը միայն պէտք է մնայ նրան խնամելու համար։ Հիւանդին պէտք է պառկեցնել խոտով կամ դարմանով լցրած դօշակի վրա, որ յետոյ չափսոսանք այրելու։ Առանձին ամաններ պէտք է լինեն հիւանդի մօտ նրա փսխածի, խորխի ու կղկղանքի համար։ Այդ ամանի մէջ պէտք է լցնել կրաջուր կամ կրի կաթ կոչված կրային խառնուրդը (7—8 ֆունտ անշէջ կրի վրա ածում են մի վեդրօ ջուր)։ Կրաջուրը (կամ անշէջ կիր) լցնում են նոյնպէս յատակի վրա (եթէ հիւանդի արտաթորութիւնները թափել են գետին), արտաթորութիւնները չը պէտք է շաղ տալ բակը կամ փողոցը, այլ թափել առանձին հորի մէջ, բերանը լաւ ծածկել, որպէսզի ճանճերը չը վերցնեն թափած թոյնը և չը վարակեն ուտեստեղէններին։

Հիւանդի արտաթորութիւնները վարակազերծ անելու համար (միջէի մանրէները սպանելու համար), բացի անշէջ կրից ու կրաջրից գործ են ածում նաև մի քանի դեղեր, օր. ծծմբային կիր, կարբօլեան թթու, սուլեմա և ուրիշ, ըստ բժշկի ցուցմունքների։

Հիւանդի մահից յետոյ, նրա մարմինը չը պէտք է լողացնել, որ լողացողները չը վարակվեն, այլ ուղղակի փաթաթել սաւանի մէջ և թաղման ծէսը գերեզմանատանը կատարել (եկեղեցին տանելը վտանգաւոր է)։ Մահից կամ հիւանդանոց տանելուց յետոյ, հիւանդի անկողինը և հագուստեղէնը լաւ է այրել կամ ախտահանել։ Ախտահանելու համար մեծ քաղաքներում գոյութիւն ունեն յատուկ «ախտահանիչ կամերաներ», ուր պէտք է ուղարկվեն այդ իրերը։ Իսկ գիւղերում խորհուրդ կը տանք ինչ որ հնարաւոր է եռցնելու՝ գցել կաթսայի մէջ ու եփ տալ, իսկ ինչ չէ կարելի, ուղղակի այրել։

—

Իբրև կարևորագոյն նախապաշտպանողական միջոց առանձնապէս պիտի շեշտեմ մկները կոտորելու մասին։

Մենք վերևում ասել ենք, որ գիտնականները մի անխզելի կապ են գտել մկների և մարդկանց միմեանցից վարակվելու մէջ։ Օդեսսայի այս տարվայ ժանտախտի միջոցին քաղաքային վարչութիւնը և կառավարութիւնը առանձին ջանք գործ դրին անտեղ մկները կոտորելու գործում։ Մկները ապրում են, ինչպէս յայտնի է, խոնաւ նկուղներում, փայտէ յատակների տակ, վերնայարկերում, նաւերի և հին շէնքերի մէջ ու ալիւրի ամբարներում։ Սրանք գլխաւորապէս արջամկներ են կամ հասարակ մանր տեսակի տնային մկներ։ Օդեսան նոյնիսկ որոշ գին էր նշանակած իւրաքանչիւր սպանած մկան համար։

Քանի որ մեր հարևան քաղաքներում երկու ժանտախտի դէպքեր են տեղի ունեցել, ժողովուրդը պէտք է այժմ և եթ պատերազմ յայտնէ մկներին և կոտորէ նրանց անխնայ։

Ի հարկէ, այդ երկու դէպքերը կարող են համաճարակ առաջ չը բերել, մանաւանդ որ հսկողութիւնը բաւական խիստ է, և առհասարակ մեր ժամանակները այլևս անհնար չը կայ, որ հիւանդութիւնը մեծ ծաւալ ստանայ մեր երկրում, բայց հետևենք առւսաց առածին թէ՝ «Береженаго и Богъ бережетъ» և կատարենք գիտութեան տուած խորհուրդները։

Մկների կոտորումն կատարվում է կամ մկնակեր շների ու կատուների միջոցով, կամ թակարդներով, կամ թունաւորելով։ Նկատված է, որ արջամկները չափազանց զգոյշ են։ Երբ նկատում են, որ իրանց ընկերներից մի քանիսը թունաւորվել են մի որևէ կերից, բոլորը փախչում են, էլ չեն մօտենում այդ կերին։ Ուստի թոյնը պէտք է յաճախ փոփոխել։

Մուկ սպանող թոյներն են՝ մկնդեղ (мышьякъ), լուսածին (фосфоръ) և ստրիխնին (стрихнинъ)։

Ամենից յաճախ գործ է ածվում մկնդեղը։

Բացի այդ թոյները, մկներին կարելի է խեղդել նաև զանազան հեղձուցիչ գազերով։ Վերջապէս կարելի է բժշկի խորհրդով վարակիչ հիւանդութիւններ տարածել մկների մէջ *)։

Կարդա նոյնպէս Կովկ. Բժշկ. Ընկ. հրատարակած 14-րդ թերթիկի հայերէն թարգմանութիւնը (թարգմանել է բժ. Օրբելի), «Մարդկանց ժանտախտի կամ սև ցաւի մասին»։ Բժ. Վ. Արծրունի

*) Տես «Մշակ» №№ 273, 276.

*) Մկները ոչնչացնելու մասին տես մանրամասնօրէն Наставленіе къ истребленію крысъ и прочихъ переносчиковъ чумной заразы, составлено. санит. врач. инсп. д.-ромъ Степановымъ. Այս թերթիկը ձրիաբար բաժանվում է ժողովրդին քաղաքային վարչութեան կողմից։

[illegible]

Բժ. Թաշտաբեան

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

[illegible]

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՇԱՏԱԽԵՑԻ ՑՈՎԱՆ ԷՖԷՆԴԻԻ ՍՊԱՆՄԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

[illegible]

... կառավարութեան ներկայութեամբ, նրանք պարբերաբար սպանել են Դումօյեան Մահտեսի Յովհաննէսին, Մահտեսի Սախոյին, իսկ Մահտեսի Սարգսին գնդակով աչքը փչացնելով, փախցրին Վան: Սպանեցին Յաւիկին և իր եղբօրը ու մի քանիսին նոյն Շատախ Թաղի երեւելիներից. իսկ վերջերս այն պատուական և հասարակական գործիչ Յովան էֆ. Տէր-Մարգարեանին:

Դաւառական շրջաններում խիստ սակաւ են աչքի ընկնող գործիչները, և այդպիսիների թւումն էր և Յովան էֆէնդին. բաց ճակատով և համարձակ մի մարդ: Տեղեակ լինելով օսմանեան լեզուին և օրէնքին, նա շատ անգամ յաղթահարել է իր ախոյեաններին, բայց ափսոս որ մի աւազակ Միր-Մհէի դաւաճանական գնդակին զոհ է դառնում Շատախ գնալու ճանապարհին:

Ցաւօք սրտի շեշտում ենք այստեղ, պ. պ. երիտասարդ-Թիւրքեր և դուք Վասպուրականի երիտասարդներ, ինչպէս էք Թոյլատրում տակաւին, զանազան Միր-Մհէներ և աէիդներ վրդովեն հանրային խաղաղութիւնը: Սթափվեցէք և օգնեցէք կառավարութեան ոչնչացնել այդպիսիների բունն ու բնակավայրը, ազատել երկիրը վնասակար տարրից, վերականգնել հանրային քաջքայված դրութիւնը, որի մէջ կը լինի հայրենիքի բարօրութիւնը, ապահով վիճակը և առաջադիմութիւնը: Գ. Շէրենց

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐ. ՀԵՌ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

10 դեկտեմբերի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Սենատոր Կրիժանովսկու նախագահութեամբ խորհրդակցող մասնաժողովը անհրաժեշտ գտաւ նահանգներում և գաւառներում դատական-բժշկական մասը զատել բժշկա-սանիտարական բաժնից:

ԼՕՆԴՕՆ: Տեղեկութիւն չը կայ օդագնաց Գրէյսի մասին, որ Կալէում բարձրացել է ժամը 2-ին, Անգլիա վերադառնալու նպատակով:

ԽԱՐԲԻՆ: Սահմանային դատարանը սոց.-յեղափոխականների Խարբինի խմբակի գործի առիթով, 12 հոգու դատապարտեց զանազան ժամանակներով տաժանակիր աշխատանքների, 5 հոգու բանտարկութեան, 20 հոգու աքսորի, 23 մարդու արդարացրեց:

ՌԵՂԵՆՍԲՈՒՐԳ: Տելհէյմում պայթումից սպանվեցին 4, վիրաւորվեցին 2 բանւոր:

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ

Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ

Ե. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ջինւորական մասնագէտ-բժիշկների

Երթևեկ հիւանդների համար

Վանքի մեծ փողոց, № 3, Ալէքսանդրեան այգու մօտ:

ԽՈՐՀՐԴԻ ՎՃԱՐՆ Է 50 ԿՈՊ.

Տելէֆօն № 481.

Հիւանդների ընդունելութիւնը առաւօտ. ժամը 9½-ից մինչև 5-ը ցերեկվայ:

ԱԽՎԼԵԴԻԱՆԻ—ներքին և երեխաների հիւանդ., ամեն օր՝ 11—12 և կէսը ցեր.:

ՌՈՒԿԼԱԴՆԻԿՕՎ Ի. Օ.—ներքին հիւանդութիւններ, ամեն օր՝ 4—5 ժամը ցեր.:

ՎՆՈՒԿՕՎ—խիրուրգիական հիւանդութիւններ, ամեն օր՝ 12—1 ժ. ցեր.:

ՐԻԴԷԼ—ներքին և երեխ. հիւ., ամեն օր՝ 3—4 ժ. ցեր.:

ԳՆԷՑՑ Դ.—աչքի հիւանդ., ամեն օր՝ ցեր. ժ. 1—2-ը:

ՄՕՆՍԷ—երեխ. և ներքին հիւ. ամեն օր՝ 1—3 ժ.:

ԽԱՏԻՍՕՎ Ն. Դ.—մանկաբարձ. և կանանց հ., ամեն օր՝ 4—5 ժ., բացի կիրակի և երեքշ. օրերից:

ՆՕՎԻՑԿԻՅ—մանկաբարձ. և կանանց հ., ամեն օր՝ 1—2 ժ.:

ՍԱՐԱՊ—ներքին և երեխայոց հիւ., ցեր. 12—1 ժ.:

ՏԷՏՐԱՁԷ—սիֆիլիս, վեներ., կաշուի հիւ., ամեն օր՝ 1—3 ժ. ցեր.:

ԱՍՊԻՍՕՎ Ն. Մ.—ականջի, կոկորդի և քթի հիւ., առ. ժամը 1—2-ը ցեր.:

ԿԻՆ ԲԺ. ԻՈՍՍԷԼԻԱՆԻ—կանանց հիւ., երկուշ., չորեքշ., ուրբ., կիրակի՝ 11—12 ժ.,

ՎԷՍԷԼՕՎԶՕՐՕՎ Ն. Ն.—խիրուրգ. հիւ., ամեն օր՝ ցեր. ժամը 2—3-ը:

ՋՈՒԴՆՕՎՍԿԻ—ջղային, հոգեկ. հիւանդ. և էլեքտրոթերապիա., ամեն օր՝ բացի կիրակի օրերից՝ ցեր. ժ. 11½—12½-ը:

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ Ա.—սիֆիլիս, վեներական և կաշուի հիւ. ամեն օր՝ 9½—10½ ժ. առ.:

ՊՕՆԴՕԵՎ—ջղային հիւ. և էլեքտրոթերապիա. ամեն օր, ժամը 2—3-ը:

Համախորհուրդ, օպերացիաներ, մասսաժ, ծաղկի պատուաստումն, անալիզ, հիպնոզ, ատամների և ծառաների քննութիւն—առանձին վճարով: Սիֆիլիսի վերաբերմամբ, արեան հետազօտութիւն ըստ Wassermann-ի:

(կ.) 356. 100—64

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Ա. ՔԱԹԱՆԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ և ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ընդունել. ամեն օր | Առաւօտ. ժ. 9—12 | Երեկոյ. ժ. 5—7

(ե.հ.կ.) 1254. 100—14

Блоокеръ

Какао

Թէյից եւ սուրճից առաւելագոյն

ոչ միայն իր դուրեկան համով,

այլ և իր սննդարարութեամբ:

Վաճառվում է կօլօնիալ և դեղատնային ապրանքների բոլոր յայտնի խանութներում,

ԹԻԹԵՂԵԱՑ ԱՐԿՂԻԿՆԵՐՈՒՄ 1, 2, 1/4, 1/8 Ֆ.

Վաճառվում է Կովկասեան Ընկ. դեղատնային ապրանքների Թիֆլիսում և Բագւում, Գ. Գուրջէնբէգօվի և Մ. Նազարբէկօվի...

(П. 121984) 1274. 6—1

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Տ. ԳԷՈՐԳԲԷԳԵԱՆ

Աչքի հիւանդութիւններ

Ընդունելութիւնը ամեն օր

Առաւօտեան ժամը 10—1

Երեկոյեան ժամը 5—7

Վելյամինօվսկայա փող. № 8

(կ. հ.) 564. 100—69

ԲԺԻՇԿ

Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԵՐԵԽԱՅՈՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

առանձնապէս ՍՏԱՄՈՔՍԻ և ԱՂԻՔՆԵՐԻ հիւանդութիւններ:

Ընդունելութիւն ամեն օր | 10—11 ժ. առ. (երեխաների) | 5—7 ժ. երեկ. (ընդհանուր)

Միքայէլեան փող., № 36. Տէլէֆօն № 388.

(ե.հ.կ.) 909. 100—55

ԲԺԻՇԿ

Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ

Մասնագէտ սիֆիլիս, միզասեռական, վեներական և կաշուի հիւանդութիւնների:

Ընդունելութիւնը ամեն օր | 12½—2 ժ. ցերեկվայ | 5—7 ժ. երեկոյեան | Կանանց համար՝ 2—3 ժ. ց.

Հասցէն { Սօլօլակ, Բէբուտօվսկայա, № 33. Сололаки, уголъ Бебутовской и Паскевича, 33.

(հ. ու. կ.) 1134. 100—45

ՖԷԼԴՇԷՐԱԿԱՆ ԿԱԲԻՆԷՏ

ՄԵԴԻՑԻՆԱՅԻ

ՖԵԼԴՇԵՐ-ՄԱՍՍԱԺԻՍՏ

Ա. Գ. ԵՍԱՅԵԱՆ

Կատարում է սրսկումներ, վէրքի փաթաթումն, դեղերի քսումն (втираніе) և այլն: Բժշկութիւն ցղամարդի սեռական թուլութեան, անկարողութեան, սերմնահոսութեան եւ երազախաբի: Մասսաժ էլեքտրական և ձեռքով: Բժշկական մարմնամարզութիւն: Օտարերկրեայ հիւանդներին տալիս է խորհուրդներ և ցոյց է տալիս հմուտ մասնագէտ բժիշկների—վեներական, ներքին և այլ հիւանդութիւնների: Ընդունելութիւնը 3—4½ ժամը ամեն օր: Չքաւորներին ձրի միմիայն չորեքշաբթի օրերը: Վօրօնցօվի արձանի մօտ, Семеновская ул. № 9.

(կ. հ.) 913. 50—35

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ցանկանում եմ գնել

Թուրքերէն, պարսկերէն, վրացերէն և հայերէն

✦ ՀԻՆ ՁԵՌԱԳԻՐ-ԳՐՔԵՐ ✦

)— նաև —(

✦ ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՀԻՆ ՆԿԱՐՆԵՐ: ✦

Մկրտիչ Աղամեանց

(կ.շ.շ.) 1381. 3—1

Լոյս տեսաւ

АРМЯНО-ГРИГОРІАНСКІЙ

КАЛЕНДАРЬ

НА 1911 ГОДЪ

Կազմեց Ս. քահ. Տէր-Յովհաննիսեանց

Գինն է 20 կ.

Դիմել՝ Ставрополь губ. Священ. С. Теръ-Ованнесьянцу.

(օ.մ.) 1373. 2—2

ՂԶԼԱՐԻ հայոց ս. Աստուածածնայ եկ. համար հարկաւոր է

ՄԻ ԺԱՄԱՍԱՑ ՍՊԱՍԱՒՈՐ,

որը միևնոյն ժամանակ պիտի վարէ և հոգևոր կառավարութեան քարտուղարի պաշտօնը, քաջ գիտենալով ատենական ձևը: Պայմանների մասին դիմել նոյն կառավարութեան:

Հասցէն՝ Кизляръ, (Терск. обл.), Арм. дух. Правленію.

(հ. կ.) 1334. 5—4

ՄԻԱՅՆ ՏՕՆԱԾԱՌԻ ՀԱՄԱՐ!!! 100 Ր.!!!

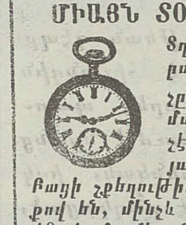

Տղամ. ժամացոյց, փակ, 3 փականով, նորաձև, տափակ, շքեղ գրաւիւրով, ամերիկ. չը սևացող ոսկուց, „Prima America" մարկայով, մինչև անգամ մասնագէտն իսկ չէ կարող ջոկել իսկական ամերիկ. 56 յարգի ոսկուց, 100 ր. արժէք ունեցող: Բացի շքեղութիւնից՝ այդ ժամաց. ամենալաւ կազմուածքով են, մինչև բոպէները ստուգված, լարումը կօթից՝ 40 ժամը մի անգամ, 6 տ. երաշխաւոր.: Գինը միայն 3 ր. 40 կ.: Այդպիսի կանացի ժամաց., փակ, «Doubleor», 3 փականով—5 ր. 50 կ., բաց՝ 3 ր. 50 կ.: Իւրաքանչիւր ժամաց. կցում ենք ձրիաբար՝ 1) Ճքեղ շղթայ նոյն ոսկուց, 2) Բրէլօկ-կողմնացոյց ամենալաւ տեսակի, կամ թէ 84 յարգի արծաթէ բրէլօկ, 3) Դ-ր Կօխի ապպարատ-ծխափող՝ անվնաս ծխելու համար. ապպարատը նման է արծաթի, շքեղ նկարներով. կամ թէ «Neugold» մատանի՝ քարերով, 4) Զամշեայ քսակ՝ ժամաց. փչանալուց պահպ. համար: Ուղարկում ենք վերադիր վճարով: Պօստային ծախք հաշւվում է 50 կ.: Միանգամից 3 հատ պատուիրողը և կանխավճար ուղարկողը ճանապարհածախք չէ վճարում: Հասցէագիր՝ ВАРШАВА, Складъ часовъ Б. ШМУЛЕВИЧЪ, Новолипки № 20 ԾԱՆՕԹ.—Տղամ. 84 յարգի խուլ արծ. ժամաց. 3 փականով—8 ր.: Կանացին՝ 6 ր.: Շղթայ 84 յարգի արծ., տղամ. և կանանց համար—1 ր. 80 կ.: Թղթակցութիւնները ռուսերէն կամ գերմաներէն:

(12,17,22) (B. 94984) 1379. 3—1

Լոյս տեսաւ և վաճառվում է

Լ. ՏՕԼՍՏՕՅԻ

Տէրն ու ծառան

Թարգմ. Ռ. ԽԱՆ-ԱԶԱՏ

Գինն է 20 կոպ.:

Պահեստը «Գուտտենբերգ» գրավաճառանոցում: (օ.մ.) 1361. 3—3

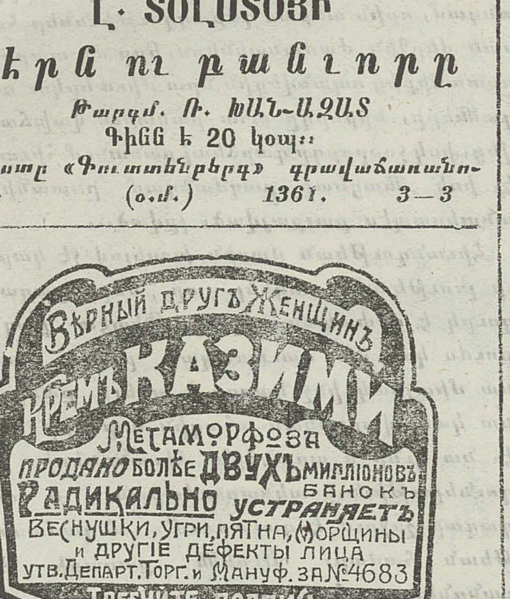

(П. 111473.) 1184. 9—7

ՁՐԻ

ուղևս պրեմ. միայն մինչեւ դեկտ. 25 ր. ս. թ. Պատկերների Արտիստ. հիմնարկութիւնը առաջարկում է այս լրագրի բոլոր ընթերցողներին բնական մեծ. պատկեր, մեծացված պարմանալի նմանող., 38 սանտ. լայն. և 48 սանտ. բարձր., ցանկացած լուսանկարից, միանգամայն ձրի, միայն թէ այդ պատկերը ստացողը յանձնարարէ մեր հիմնարկ. իր ազգականների և բարեկամների շրջանում: Խնդրում ենք գրել Ձեր ազգանունն ու հասցէն Ձեր լուսանկարի ետևում և ուղարկել մեզ հետևեալ հասցէով. Худож. Завед. СЕМИ-ЭМАЛЬ, Лодзь № 97. Ձեր լուսանկ. կը վերադարձվի Ձեզ անվնաս դրութեան մէջ: Խմբովին նկարների մէջ եղած մեծացվելի նկարի վրա նշան անել՝ X.

(B. 91459) 1329. 6—4

ԿԱՊԱԼՈՎ ՏԱԼԻՍ ԵՄ

ՄԻ ՀՈՂԱՄԱՍ

որ գտնվում է Թիֆլիս քաղաքի սահմաններում, 5 դեսեատին տարածութեամբ, առատ ջրով, հին այգիով և շինութիւններով: Հողամասն ընկած է հարթավայր տեղում, պիտանի է մրգատու ծառեր տնկելու, բանջարաբուծութեան, ջերմոցների, մեղուանոցի, թռչուններ պահելու համար և այլն: Պայմանների մասին տեղեկանալ՝ Ելիզավետինսկայա փող. № 94, բնակարան գիւղատնտես Տիմօֆէևի:

(օ. մ.) 1370. 3—2

Լոյս տեսաւ

Մ. ՉՄՇԿԵԱՆԻ

1911 Թ. „ԾՈՑԻ" ՕՐԱՑՈՅՑԸ

որը վաճառվում է Կովկասի քաղաքների յայտնի գրավաճառանոցներում և Թղթեղէնի խանութներում: Մեծ քանակութեամբ գնողները դիմում են հետևեալ հասցէով. Тифлисъ. Габаевская № 5, Макару Чимишкяну. Մակար Չմշկեանց:

(կ. ե.) 1300. 10—7

ՊԱՏՐԱՍՏԻ ԾՐՋԱԶԳԵՍՏ

2 ՌՈՒԲ. 45 ԿՈՊ.

Կանացի ՊԱՏՐԱՍՏԻ շրջազգեստ (իւբկա) գեղեցիկ, ամուր, նորագոյն նկարներով տրիկօյից, վերջին տարազով կարված, ամեն տեսակ գոյների, ուղարկվում է պօստով առանց կանխավճարի՝ վերադիր վճարով: Շրջազգեստ՝ ամենալաւ կտորից և գեղեցիկ զարդարված—2 ր. 75 կ. և 3 25 կ.: Ճանապարհածախքի համար աւել հաշւվում է 55 կ.: 3 շրջազգեստ միասին բերել տուողը ճանապարհածախք չէ վճարում: Պատուէր ուղարկելուց խնդրում ենք ցոյց տալ երկարութիւնը և գօտու լայնութիւնը: Եթէ չը հաւանվի՝ փողը վերադարձնում ենք: Հասցէագիր՝ Торг. в. Дому ЛЬВА РУБАШКИНА. ЛОДЗЬ—257.

(կ) (B 89293) 1284. 13—4

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԱՎԱՃԱՌՆԵՐԻՆ

— ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ ՁՐԻ —

ՆՄՈՒՇՆԵՐԸ և գները բարձր, միջակ և ցածր տեսակի ԱԼԻՒՐՆԵՐԻ՝ կրուպչատկա, սեանկա, ռազմօլ, նաև զանազան տեսակ ՀԱՑԱՀԱՏԻԿՆԵՐԻ: Ունեմ յայտնի ֆիրմաներից ներկայացուցչութեան իրաւունք և պատրաստում եմ ալիւր իմ սեփական ջրերնից զանազան կայարաններում:

Որոշ շրջանների համար տալիս եմ ներկայացուցչութեան իրաւունք:

Դիմեցէք՝ СТАВРОПОЛЬ-губ. Мисаку А. ФАЛАКЯНЦУ.

Հեռագրի համար՝ СТАВРОПОЛЬ-губ. ФАЛАКЯНЦУ.

Յարգանքով՝ Մ. Յ. ՖԱԼԱԿԵԱՆՑ

(հ. կ.) 1241. 18—12

ԲԱՑՎԱԾ Է 1911 Թ. ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

„ՀԱՍԿԵՐ"

(Եօթներորդ տարի)

Մանկական պատկերազարդ ամսագրի

Անմիջական ղեկավարութեամբ ՅՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻ և մշտական աշխատակցութեամբ ՍՏ. ԼԻՍԻՑԵԱՆԻ:

1911 թւին «ՀԱՍԿԵՐ»-ի յաւելուածները լինելու են՝ 2 պատկերազարդ հէքիաթ, 2 պատկերազարդ պատմուածք, 1 մանկական պիէս, 2 բնագիտական գրոյց, 2 համաշխարհային ժողովրդական աւանդութիւն, 3 մանկական վէպիկ, պատմուածք ու պիէս և 2 պրակ «Մանկավարժական գրադարան» ընտանեկան կրթութեան կարևորագոյն հարցերին նուիրված:

Բաժանորդագինն է ճանապարհածախսով.

Տարեկան	4 ր.	Առանց յաւելուածների		3 ր.	
Ամսական	— 35 կ.	»	»	— 30 կ.	
Պարսկաստանում	4 ր. 50 կ.	»	»	3 ր. 50 կ.	
Արտասահման	12 ֆր.	»	»	9 ֆր.	
Սկզբից (1905 Թ. սեպտ. մինչև 1911 Թ. վերջը)	16 ր.	»		12 ր. 50 կ.	

Ապառիկ բաժանորդագրութիւն չէ ընդունվում:

Խմբագրութեան հասցէն՝ Թիֆլիս, Բէբուտօվսկայա փող. № 25. Тифлисъ, Ред. журнала „Аскеръ". Tiflis, (Caucase) Rédaction du journal «Hasker».

Թիֆլիսում գլխաւոր պահեստը «Գիր» գրախանութում. կարելի է գրվել նաև «Գուտտենբերգ», Բագւում „Сотрудникъ", Երևանում Պետրոս Յովհաննիսեանի, իսկ Վլադիկավկազում Դէյկարխանեանի գրախանութներում:

«ՀԱՍԿԵՐ»-ին աշխատակցելու են՝ Աղայեան Ղ., Աղաբաբ Յ., Բաշինջաղեան Գ., Դեմիրճեան Դ., բժ. Ս. Զարգարեան, Իսահակեան Աւ., Լէօ, Խնկոյեան Աթ., Հայրապետեան Հ., Մարգար, Մելիք-Հայկազեան Հեղինէ, Մեսեան Գ., Միրիմանեան Կ., Յովհաննիսեան Յովհ., Շիրվանզադէ, Ջաւախեցի, Սարգսեան Նիկ., Սիմակ, Տէր-Նիկողոսեան Տուշանիկ, Փափազեան Վրթ. և այլն:

Խմբագիր-հրատարակիչ՝ Կատ. Լիսիցեան

(հ. կ.) 1326. 6—5

Լոյս տեսան եւ վաճառվում են

ԿԱՐԱՊԵՏ ԱՓԻՆԵԱՆԻ

ԾՈՑԻ եւ ՊԱՏԻ

1911 Թ.

„ՇԻՐԱԿ"

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Օրացոյցները

XIII տարի

ԾՈՑԻ ՕՐԱՑՈՅՑ 320 երես

ՅՈՒՆԼՈՒԱԾԸ պարունակում է մուրհակների օրէնքներ և օրինակներ, չափ և կշիռ, դրամներ և արժէքաւոր թղթեր: Վարձատրութիւն դատական պրիստաւների, նոտարների, երդուեալ-հաւատարմատարների: Պօստ և և հեռագիր, պօստային օրէնքներ, խնայողական գանձարաններ: Ջինւորագրական օրէնքներ, նորակոչ զինւորների չափը: Անցագիր և բողոքելու ատեանները: Կտակի և պայմանագրերի օրինակներ: ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—Ռուսաստանի ազգաբնակութիւնը, նրա աճումն ու խտութիւնը, կեանքի միջին հասակը, ազգերի թիւն ըստ հասակի, դաւանութեան և պարապմունքի: Գաղթականութիւն: Ժողովրդական կրթութիւնը. Նրա ծախսերը, գրագիտութեան չափը, գպրոցներ: Զօրքը. զանազան պետութիւնների զինւորական ծախսերն ու ույժը: Ժողովրդի առողջապահական դրութիւնը: Պետական եկ և մուտքը: Հոգևորականութիւն: ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.—Կեանքի նպատակը, օդը, կեանքի աղբիւր, չափաւորութիւն, խմիչքներ, կաշուի հոգատարութիւն, առողջապահական կանոններ, պատգամներ և խրատներ: ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ.—Մեղուաբուծական. մեղուների մայր տալը, բռնածու և բոռ մեղուներ, ընտանիքների միացնելը, փեթակների մաքրելը, ցեց, փոքլուծութիւն, մեղուների մայրը, կերակրելը, գողութիւն, արհեստական ժամաթերթեր և այլն: ԿԱԹՆԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ.—Կաթնատու կովեր, կովերի կթելը, կաթի կերծելը, բժշկական խորհուրդներ: ՃԵՐՄԱՊԱՀԱԿԱՆ.—Խրատներ ջերմապահներին: ԱՆՏԱՌԱԲԱՃԽԱԿԱՆ.—Գետաւոր ատողեր, միգամածներ, ատողերի հեռաւորութիւնը, աստղ-արեգակներ: ԳԻՏԱԿԱՆ.—Մարդու ծագումը, օդանաւեր և օդային թռիչքներ: ՊԱՏՄԱԿԱՆ.—Պասը զանազան ազգերի մէջ, ապրիլի 1-ին խաբելու սովորութեան ծագումը: ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ.—«Առանին տեսարաններ», «Հօր խրատը որդուն», «Աչք և արցունք», «Աշխարհութիւն», «Ծծծեռնակների ծնունդը», «Ճաշի ժամը», «Սրտի հէքիաթը», «Արցունքի լիճը», «Ինչ է սէրը», «Մարդկութեան պատմութիւնը», «Համբոյր», «Բաղդաւորների խնճոյքը»: ՀՆՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ.—Դիմագուշակ, բժշկութիւնը հին ժամանակներում, ցաւի համբերող և ցաւ չը զգացողներ, գարուն ձմեռներ և ձմեռ ամարներ: ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ.—Հանելուկներ, խնդիրներ, խաղեր, բեպուսներ, զուարճալի վիճակարան: ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԱՆ.—Երկաթուղի և շոգենաւեր:

150 ՊԱՏԿԵՐՈՎ ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՅՑ 150 ՊԱՏԿԵՐՈՎ

ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՅՑԻ առաջին երեսների վրա տպագրված են հայ և օտար հեղինակների ու գործիչների պատկերներ, այլ և մեր պետական և դպրոցական հիմնարկութիւնները ազատ են պարապմունքից, ընտիր մտքեր, աֆորիզմներ, հարուստ ժամանակագրութիւն, բանաստեղծական ընտիր քառեակներ: Երկրորդ երեսների վրա՝ ազգային տօների բացատրութիւններ, գիտական նորութիւններ, բնութեան երևոյթների բացատրութիւններ, առողջապահական, բժշկական խրատներ, արհեստների վերաբերեալ օգտակար գիտելիքներ, արևելեան ազգերի կեանքից, հետաքրքրական պատմութիւններ, պատմական նշանաւոր դէպքեր հայկական, ռուսական և այլ ազգերի կեանքից, հետաքրքրական թւեր և տեղեկութիւններ: Ազգային քնար. բանաստեղծութիւններ, ոտանաւորներ, աշուղական խաղեր, սիրոյ երգեր, զուարճալի անեկդոտներ մեծ մարդկանց կեանքից: Գիւղատնտեսական գիտելիքներ, խոհարարական խորհուրդներ, տնային խաղեր: Ժողովրդական առածներ, երգեր, լէշէներ, երգիծաբանական հատուածներ, ծիծաղաշարժ նոր առակներ և այլն:

ՏԱԽՏԱԿԸ պատրաստված է լիտօգրաֆիայում մօտ տասը գոյնով, յայտնի նկարչի վրձնի գործ, եւրոպական յայտնի հրատարակութիւնների նմանողութեամբ, ճակատին տեղաւորված է Անիի աքանչելի տեսարաններից մէկը:

Գները՝ պատինը—50 կոպ., ծոցինը—20 կ., զումարով գնողներին զեղչ:

Դիմել՝ Александрополь типографія „Ширакъ", Карапету Апинянъ. Արտասահմանից՝ Alexandrople, Karapet Apinian (Caucase).

Վերադիր վճարով պահանջողները պէտք է ուղարկեն կանխավճար: Աւելի մանրամասն բովանդակութիւնը, առանձին տպագրված, ցանկացողներին կուղարկվի ձրի:

Ալէքսանդրօպօլում չը դիմել ուրիշ ոչ մի հասցէով:

(կ.) 1248. 8—6